

ГЛАС ВАСОЈЕВИЋА

БРОЈ 10 · БЕОГРАД, О АРАНЂЕЛОВУ ДНЕ 2001

Свети Архангел Михаил

СРЕЋНА СЛАВА ВАСОЈЕВИЋИ

Православна црква, која чува и проповједа неискривљено Христово учење, признаје равноправност свих народа и свих појединаца пред Богом: сви народи су позвани да буду чланови Христове цркве.

Апостол Павле је цело човечанство замишљао као огромно дрво, чији је *корен* Христос, а поједини народи, су само гране тога дрвета.

ОвOME «Корену», како апостол Павле назива Христа, остала је Српска православна црква трајно вјерна: она није мењала учење православне цркве, али је наш народ то учење доживљавао на свој начин. Особености српског православља почињу тамо где се ради о *националном* доживљавању православља и о синтези између нашега народнога духа и учења Цркве. Из сусрета Цркве са народном душом и из процеса њиховог међусобног прилагођавања родило се оно што се може назвати народном вјером, а што је код нас, не без разлога, названо *српском* вјером. Од времена Светог Саве па до почетка пропадања српске средњовековне државе, за вријеме од једног и по вјека, извршило се још присније приближавање између српског народа и цркве. За ово вријеме успела је Српска православна црква да се приближи народу, да га унутрашње обухвати и разоткрије му љепоте свога учења и дубину својих верских обреда. Слободна од жеље за свјетовном влашћу, у држави коју је осећала истински својом, имућна толико да је могла преузети на себе социјалну мисију, Српска православна

црква је била истинска учитељица народа, који је био веома заинтересован за питања вјере и духовног живота. Народ је вјеровао да над његовом државом и црквом бдију њихови оснивачи – Стефан Немања и Свети Сава.

Српска православна црква није сама себи циљ, «него је она органски део велике целине у прошлости, часне и свакако идеализоване, коју треба оживјети. Калуђер и гуслар ишли су упоредо, они су два најглавнија чиниоца српског духовног живота у вријеме робовања». Постепено се створило мишљење, да онај ко није вјеран православној вјери не може бити ни Српству вјеран. Онај ко је бранио Српство чувао је и православље. По схватању народа то обоје било је велико и свето. Свесно себе и постојано у самоодбрани није српско православље никада било ни насртљиво ни искључиво. Трпељивост, широка људска и разборита, била је, трајно, једна од његових најљепших особина. Црква је увијек утицала на различите народне групе, иако вјерски подељене, да негују добре односе и вјерску толеранцију.

Овако схваћено српско православље изградило је оригиналан тип српског човјека, самосвесно и витешки надахнутог, али истински и дубоко побожног. Оваквом српском човјеку били су Црква, њено учење и тајне, недокучиве светиње, нешто високо и необично, што је он био позван да брани. Јер, док постоји Српска православна црква, не уништиви су и Српство и његова држава.

НАШИ ПРЕЦИ

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ

Његоша је зрачила приврженост свом народу, српству, православљу, Русији - мајци, миру, правди, честољубљу, слободи. Био је духовни, верски и национални вожд, који се клео и поносио Карађорђем. У сан је уткивао Обилића, у медаљу лик урезивао, да се Србин од Косова никада не одроди. Лепотом духа и тела, обдарен до усхићења, никад се није наметао, сем у временима која су то захтевала. И то је чинио другачије од свих, његошевски.

(извод из реферата проф. др Миодрага Зечевића)

Анастас Јовановић: Петар Петровић Његош

Посвета праху оца Србије

Из грмена великога лафа трудно изаћ није;
У великим народима генију се гњездо вије;
Ал, хероју тополскоме, Карађорђу бесмртноме,
Све препоне на пут бијеху, к циљу доспје великоме;
Диже народ, крсти земљу, а варварске ланце сруши,
Из мртвијех Срба дозво дуну живот српској души,
Ево тајна бесмртника; даде Србу сталне груди,
Од витештва одвикнута, у њим лафска срца буди.
Фараона источнога пред Ђорђем се мрзну силе,
Ђорђем су се српске мишце са витештвом опојиле,
Од Ђорђа се силан бол тресе, крвожедни отац куге,
Сабљом му се Турци куну - клетве у њих нема друге.

Човек од Његошевог повјерења
Игуман Мојсије Зечевић

Мојсије Зечевић је рођен у Веничкој код Берана (стара Будимљанска жупа) око 1780. Године, где су преци његовог угледног братства прешли из Лијеве Ријеке средином XVIII века. Отац му се звао Милун, а

Човек од Његошевог повјерења: Игуман Мојсије Зечевић (рад Комнена Драговића Дучића)

Мојсијево световно име било је Милош. Као дечак отишао је у оближњи манастир Ђурђево ступове, где га је игуман Нићифор радо примио и брзо заволео. По свој прилици, Милоша је у манастир привлачила књига, а и традиција, јер су му рођаци Јанићије и Пајсије били тамо раније калуђери.

Мојсије није монах у конвенционалном смислу, већ је то племенски трибун, народни борац, идејни и политички вођ свога краја. Чврсто је повезао своју судбину са судбином народа из кога је проистекао, и усмјерио поглед према владикама на Цетињу. Владика Петар I и Његош дубоко су га уважавали. Цијенећи његове велике дипломатске способности, патриотизам, мудрост и безграничну личну храброст.

Преко васојевићких првака који су му били одани, Мојсије је подстицао народ да одбије плаћање данка агама и беговима плавогусињским. Ово је било од

утицаја на стварање општег непријатељског расположења према Турцима и једначило се са побуном. Постоје подаци да су Васојевићи од 1838. до 1841. године носили данак на Цетиње, владикама, умјесто турским беговима, чиме се стварала јача духовна веза између слободне Црне Горе и народа Лијеве Ријеке и Нахије. Петар I је развио снажну активност да присаједини Васојевиће Црној Гори. То у његово вријеме није било изводљиво, али је он преко игумана Мојсија вршио снажан утицај на становништво тога простора.

(извод из реферата одржаног 1977. године у Беранама, објављен у "Токовима", бр. 14, 1977, академик Милисав В. Лутовац)

Миљан Вуков

Миљан Вуков је рођен 1820. године у селу Лопате, у Лијевој Ријечи. Он је овдје најприје ударио темеље свом будућем раду на дефинитивном присаједињењу Лијеве Ријеке и Нахије Књажевине Црној Гори. Лијевом Ријеком назива се скупина села и заселака на простору између планине Вјетерника и огранака Кома.

Бој на Буковој пољани

Са мјеста званог Циганске лазе, у непосредној близини Матешева, Миљан је осматрао кретање турске главнине. Предвиђао је да ће она окренути уз долину Таре, према Лијевој Ријечи, са циљем да се домогне Биоча, одакле би преко Пиперске Стијене упала у Бјелопавлићку равницу. Са својим командантима Миљан је донио одлуку да пружи одсудну битку у долини Таре и Веруше.

На Буковој пољани посјечено је између 800 и 1000 турских глава, уз минималне сопствене губитке. Заплијењен је огроман ратни материјал. Најзначајнији је, ипак био психолошки ефекат битке. То је био практично први пораз Мухамед Али-пашине војске на овом сектору, који је озбиљно уздрмао пашину сигурност. Ово ће имати утицаја на његове даље планове. Књаз Никола је тај догађај отпјевао ријечима:

“На Вуковој Пољани ће
Војводина луча сјати
Док с бојеви не прекину
И с јунаком јунак рати”.

Војвода Миљан Вуков, васојевићки војвода и црногорски сенатор

“Миљанов ће мегдан остат
И Мехмеда Али паше
Да се прича у далеке
Нараштаје млађе наше”.

(извод из реферата одржаног 1977. године у Беранама, објављен у "Токовима", бр. 14, 1977, проф. др Слободан Томовић)

НАШИ САВРЕМЕНИЦИ

НАЈВИШЕ ПРОФЕСИОНАЛНО ПРИЗНАЊЕ МИРОСЛАВУ СТОЈАНОВИЋУ

Награда за животно дело

СИМБОЛ АНАЛИТИЧКОГ НОВИНАРСТВА

Највише новинарско признање за ову годину (2001.) – Награда за животно дело Савеза новинара Југославије – припала је Мирославу Стојановићу, дугогодишњем новинару и уреднику «Политике».

У образложењу једногласне одлуке петочланог жирија који су сачињавали угледни представници професионалних удружења из Црне Горе и Србије каже се, између осталог, да је Мирослав Стојановић одговорно и стручно «исписивао странице новине која је у укупном систему јавног информисања Југославије представљала и представља, окосницу правремене и ваљане информације».

Жири је посебно подсетио да је Стојановић два пута био стални дописник «Политике» у «једном од најкритичнијих периода драматичних превирања у савременом свету» и да је «далекосежност Стојановићевом професионалног ангажмана и приступа истраживачком новинарству» овог новинара «одредила као професионалца чија стручност увелико надилази дневно политички жанр».

Поред огромног броја извештаја и чланака које је готово свакодневно, више од једне деценије, слао и објављивао у «Полтици», за шта је, иначе, 1990. године добио највише признање најстаријег и најугледнијег југословенског (и балканског) листа, и чиме се широј југословенској јавности представио као један од најизразитијих симбола аналитичког новинарства на нашој медијској сцени, Стојановић је своје непосредно сведочење о бурним догађајима с краја осме деценије, с падом Берлинског зида, и последње деценије минулог века крунисао и преточио у књигу «Рушење једног света».

На промоцији ове књиге, која је објављена поводом десетогодишњице пада Берлинског зида, академик Зоран Константиновић, је поред осталог, констатовао да постоје две књиге о «немачком питању» које су у озбиљном проучавању онога што се у Европи, а посебно код нас збивало и збило након пада Берлинског зида, једноставно не могу заобићи: «Мешетари» Ралфа Хартмана, немачког дипломате и «Рушење једног света» Мирослава Стојановића, дугогодишњег сталног дописника «Политике» из Немачке.

Реч је иначе, о оцени човека који је, без сумње, један од најбољих познавалаца југословенско – немачких односа и њихове историје и који је, управо у једном периоду времена о којем говори Стојановићева књига, био, у својству специјалног емисара тадашњег председника Савезне Републике Југославије Добрице Ћосића (Ћосић је учествовао на промоцији Стојановићеве књиге) на неки начин актер, истина изван јавне сцене, тих односа и, испоставило се, узалудних покушаја да трагични догађаји, у којима је тадашња званична немачка политика (Геншер – Кол) одиграла фаталну улогу, добију другачији ток.

Тадашњи дипломатски представник СРЈ у Немачкој, амбасадор Зоран Јеремић, и сам сведок тих бурних догађаја, приметио је да се «књига Мирослава Стојановића чита у једном дану и у једном даху» и да је «Рушење једног света» написано «методом сјајног аналитичара» који даје «изванредан преглед догађаја са фокусом на повратак Немачке на светску сцену».

Стојановић је забележио у уводу своје књиге да је наслућивао, и то, показале се касније, видовито, јавио свом листу још 5. новембра 1989, како ће оно што се «иза брда ваља», а што је почело снажним демонстрацијама у источномемачким градовима, бити судбоносно не само за Немачку, него за Европу и цео свет. Он, међутим, упозорава да није било, не бар пре немачког уједињења (3. октобар 1990.) никаквих опипљивих наговештаја да би управо уједињена Немачка могла да одигра тако «фаталну карту у драматичном сплету унутрашњих и расплитању трагичних југословенских околности». А управо је прва јака спољнополитичка карта коју су уједињени Немци, упркос упозорењима њихових партнера и савезника, бацила на европски сто, одиграла готово пресудну улогу у растурању Југославије. Критичан према неким потезима званичне немачке политике, и појединих политичара, Стојановић не губи из видног поља значај Немачке у остваривању наше европске оријентације и ангажман једног броја угледних Немаца, који су, у најделикатнијим тренуцима, дизали глас против немачке политике према Југославији. Примећујући управо на крају своје књиге како постоје «Немци и Немци», Стојановић закључује да је то «охрабрујућа чињеница и за саму Немачку и за свет».

Пре ове награде, Стојановић је, иначе, добио готово сва признања која се у новинарској професији могу добити (дописник године, награда за животно дело Удружења новинара Србије, највећа «Политикина» награда), али је, признаје, највише емотивно везан за ону завичајну – највеће признање општине Беране (Награда «21. јул») за 1994. годину.

У завршном делу образложења жирија уз ову награду се каже:

«Наш крај дао је, на срећу, велики број познатих новинара, посленика писане ријечи од имена и угледа. Један од оних по коме се препознаје југословенско новинарство, који је себи обезбиједио високо мјесто у професији чији је «хлеб са седам кора» јесте и Мирослав Мишко Стојановић. Због свега што је урадио на пољу информисања, у области новинарства, заслужено му и припада Награда «21. јул», највеће општинско признање, дар његовог завичаја из кога је отишао, али га никада није, ни физички ни својим стваралаштвом, напустио. Напротив.»

Мирослав Стојановић је, иначе, рођен 1941. године у Трешњеви код Андријевице. Гимназију је завршио у Беранама. Дипломирао на групи за југословенску и светску књижевност у Београду. Радио је кратко као професор књижевности. Од 1967. године је непрекидно у «Политици». Од 1985. до 1991. и од 1992. до 1996. године био стални дописник овог листа из Немачке. Сада је уредник Спољне рубрике «Политике» и заменик главног уредника. Предаје, уз то, последњих година предмет Интернационалне релације на Европском универзитету за интернационални менаџмент и бизнис, Факултет за интернационални менаџмент у Београду.

Мирослав Стојановић (десно) прима високо признање из руку председника Савеза новинара Југославије Буда Симоновића

Проф. Др Милија Зечевић,
Оснивач и почасни председник Удружења
Васојевића и ректор Европског универзитета

Познато је да је Удружење Васојевића, основано решењем Савезног секретаријата за правосуђе и управу, бр. 2-3-024-1-1991-03 од 16. 01. 1991. године и основао га је проф. др Милија Зечевић, садашњи почасни председник Удружења Васојевића.

Прије 10 година основана је подружница Васојевића у Савином Селу. Основао је Марко Ђукић са својим рођацима: Миланом Вукићевићем, Вуком Дедовићем, Новаком Зековићем, Радојком Радивојевићем, Ратком Лабаном и Драгољубом Нововићем.

Верујемо да ће се сви Васојевићи сложити да је развоју Удружења Васојевића у Савином Селу највећи допринос дао Марко Ђукић, који већ 10 година часно и честито, како то доликује бираном Васојевићу, организује славу Васојевића, Св. Архангела Михаила.

Марко Ђукић је прави председник, домаћин, који брине о свакој нијанси, кога да позове, кога да дочека, а све у функцији афирмације Савиног Села, значи, не само Васојевића, него свих становника Савиног Села.

Он са својом браћом Миланом Вукићевићем, Вуком Дедовићем, Новаком Зековићем, Радојком Радивојевићем, Ратком Лабаном и Драгољубом Нововићем, брине о свакој улици, о свакој кући, о сваком засеоку, о сваком презимену и имену, о омладини, а посебно о дјечи и основној школи.

Многонационално Савино Село свим срцем и срдечношћу, слави славу Св. Архангела Михаила, као да је то слава сваког појединца. Сви они једнодушно дочекују госте из свих крајева Југославије.

Марко Ђукић брине и позива све Васојевиће из завичаја и то из: Лијеве Ријеке, из Андријевице, Матешева, Краља, Краљских Бара, Ђулића, Слатине, Трешњева, Тречче, Виницке, Полице, Берана, Подгорице, Будве,... Такође, дочекује и своје рођаке и браћу из Србије, из Тутина, Рашке, Краљева, Крагујевца, Аранђеловца, Новог Сада, Суботице, Београда, Врбаса, Куле, Прокупља,... Долазе му и рођаци и браћа из Шведске, Немачке, Америке, Аустралије и других држава Европе и света, који желе да осете амбијент и да се сретну са својом браћом из свих крајева.

Већ 10 година Марко Ђукић и Милан Вукићевић, Вук Дедовић, Новак Зековић, Радојко Радивојевић, Ратко Лабан и Драгољуб Нововић дочекују и испраћају са великим жаром и управо онако како се то ради у завичају Лијевој Ријечи, матици Васојевића и другим мјестима, како се слави Св. Архангел Михаилу и како се слави вјековима у Васојевићима, у том највећем српском племену.

Милан Вешовић, актуелни председник
Удружења Васојевића и председник
Уставног суда СРЈ

Планине Комови, Бјеласица, Јеловица, Трешњевик, надахњују и као да проговоре у сваком Васојевићу, а и у сваком госту који дође у Савино Село. Надахњују Васојевићи из Савиног Села све госте управо онако како су то чинили преци.

Одатле се шаљу поруке сваке године, а 800 до 1000 слављеника, гостију Марка Ђукића стално прича и приповједа о изузетном гостопримству и једва чека поново славу Св. Архангела Михаила.

Како се слава 21. новембра Св. Архангела Михаила слави код куће, то ће и ове године слава Св. Архангел Михаилу да се слави 17. новембра у Савином Селу, јер се поштује обичај и светиња да се слава слави код породице, у својој кући, а прије тога у престоници Васојевића, сви дођу да заједно прославе.

Зато можемо казати да је Савино Село стожер Васојевића ван завичаја и зато смо поносни на нашу браћу и сестре који живе у Савином Селу, а Савином Селу желимо развој, срећу, радост и да заврше цркву коју су започели, а опет у славу Св. Архангела Михаила.

Милија Зечевић, директор
Студентског дома "Вера
Благојевић", главни и одговорни
уредник "Гласа Васојевића" и
заменик председника Удружења
Васојевића

ПРЕДСЕДНИШТВО ПОДРУЖНИЦЕ УДРУЖЕЊА ВАСОЈЕВИЋА - САВИНО СЕЛО

Марко Ђукић, председник

Рођен је 11. 09. 1950. године у Савином Селу (код Врбаса) од оца Вука и мајке Пољке. Отац му се 1946. Године у Савино Село доселио из Метеха код Плава. Марко Ђукић је основну школу завршио у Савином Селу, а средњу економску у Врбасу. Завршио је прву годину Економског факултета у Суботици, али је студије прекинуо због неповољних економских прилика.

Запослен је у МУП-у Републике Србије на пословима прекршајног поступка, одсек полиције у ОУП-у Врбас.

Био је активан у Омладинској организацији Врбаса, гдје је седамдесетих година био члан Председништва и секретар. Био је члан СКЈ од 1968. године до распада Партије.

Председник је подружнице Удружења Васојевића у Савином Селу и један од најактивнијих чланова Председништва Удружења Васојевића.

Ожењен је и има сина.

Вукићевић Марко, секретар

Рођен је 02. 08. 1944. године од оца Илије и мајке Спасе. Бави се приватним предузетништвом.

Дедовић Вук, потпредседник

Рођен је 13. 01. 1951. године од оца Илије и мајке Росе. Власник је приватне фирме "Грачаница" д.о.о. Кула.

*Зекић Новак, члан
Председништва*

Рођен је 18. 12. 1957. године од оца Ивана и мајке Персе. Инжењер кибернетике у ЕДБ-у Врбас

*Радивојевић Радојко, члан
Председништва*

Рођен је 05. 05. 1952. године од оца Вукадина и мајке Миросаве. Власник ресторана "Полимље".

Обележавање славе Св. Архангела Михаила у Београду - Аеро клуб

Zapis

SLOVO SA LIMA

Opevana, kako u narodnoj tako i u umetničkoj lirici, ova se reka, prosto, u pesme preselila. Ali i u priče

Malo je koja naša reka tako opevana kao što je to slučaj sa Limom. Opevana kako u narodnoj tako i u etničkoj lirici, ova se reka, prosto u pesme preselila, ali u priče. Kroz njih Lim teče i brže i bistrorečije nego u stvarnosti. Tamo mu nema mira, a izvorište je neiscrpno. Opevan i opisan, pisan i opisan, Lim se u znamen protvorio, u znak i simbol, u spomen. Ne zna se da li brže teče on ili priča o wemu. Još se mawe zna gde mu je izvorište: u priči ili tamo gde stvarnost kaže, podno Komova, iz jezera, koje sa nebesa osmotreno, suzi božijoj nalikuje.

I priča mu nalikuje: brza je i bistroreka. Svaka reka u voj, kao u wemu belutak, dugo je glažana i doterivana, dugo premitana dok se na pravo mesto nije smestila, dok u priču nije legla i nalegla.

@uborno i `urno

Teku tako priče o Limu; naš uborno i `urno, naš skokovito i silovito, naš plahovito, naš mirno i umilno. Zaseče i razgrana se ponekad ta priča ko i sam Lim. Izale iz glavnog toka, napusti korito, meandrirala, zanosi i zavodi. Zagrcne se od `urbe i zapenuša u tesnacu pripovedawe pa reč reč sustiže. Guše se reči, penuša u izazovno mameži kao i virovi wegovi modrikavi. U tesnacu gde od reči penuša, malo se šta tečno može razabrati od same priče, tek nasluđuje se izlaz iz tesnaca pripovedawa i naziru poqa nepregledna niz koja se reči zapute, za kojima i voda krene. A odmah posle toga, priča krene ravnomernije i ujednačeniije, zvuk joj je umilan i umirujuši, voda okrepujuša.

Da ga priče i pesme nisu uzele u svoju nadležnost, Lim bi tekao samo kroz prostor, ali ne i kroz vreme. Izvode ga pesme i priče iz prostora, razvlače ga kroz vreme, uznose u nebesa, u hačinu biranih reči preoblače, otimaju od mora, presečavaju ga u pametawe. On je tamo gde je i sečawe. Priči o wemu se ne zna početka i ne nazire joj se kraja, a u pesmama zagonetno igraju senke nad vodom koja se bleska i mreška. Priča, ponekad, udara u hrid iznenadawa, reči zapnu, pa se trgnu i odskoče, učine priču zanimljivijom, i wen ishod neizvesnijim. Krenu li u brojne rukavce, kao i sama reka, i priča je zanimljivija i neizvesnija.

Виница

Ne`nim krilima romore reči nad vodama Lima. Kako Deromo sređno zapisa nad **svetom vodom Lima** kazuje se i dokazuje u vremenu. [ume reči i teku vode. Zamrse se i razmrse. Ispreda se i nikad ne dovršava priča. Da ova reka ne ostane samo u nadležnosti geografije potrudile su se priče i pesme. I onaj koji sriče ovo slovo, samo ponavqa reči ve} davno izgovorene nad svetim vodama Lima, reči o svetim tajnama, o nama u vremenu o vremenu u nama.

Lim se odavno izlio iz svoje geografije. U **gluho doba no}i** kad su **mrtvi glasovi i kad je nema pustiwa**, na svoj se te`ak `ivot zaboravqa ve} i pomenom imena reke zavičajne, poručuje Risto Ratkovi}, ponovo se jave znaci `ivota. Slika sveta kao pustiwe i reke zavičajne kao oaze u voj više je od pesničke slike.

Pred prizorom i prikazawima, pred senkama koje `itaju opelo pesma je nema i nemo}na. Umesto we romori reka zavičajna. Opet se otkriva ono `arno SLOVO. Misterije vode i zagonetnost `ubornih reči nad wom. Vek - no} neprospavanu, ispune dragi i znani {umovi poneti iz detiwtwa, iz dobrote, `istote i `ednosti.

“Zbogom devojke, sawajte zavičaj
Ja svoj ve} vidim. Eno ga, po moru teče Lim”.

Svet - ne bar, ve} krma u koju upadaju aveti i spodobe, teskoban je i turoban i po svemu je priličan pustiwi. Bar, u pesnikovoj viziji. Prosto i vreme, zamke su i okovi. Lica su mu nepoznata - reči se wihove u prax ocipaju. Jedno se jasno, u ogledalu pesme, raspoznaje kako po moru teče Lim.

Sam usred pustiwe

Jedino ga je pesma mogla izvuči i izdvojiti iz okeana jer ona (i priča) su ga ispisale iz geografije, jedino su ga one mogle tako nepogređivo prepoznati. I priznati. I odenuti u svoje ruho gde romori i `ubori neprolazom.

Do onog koji sada sriče ovo slovo dopirali su i dopiru mnogi glasovi. I wemu se, usred sve glasovne raskoži, počesto učini da se nalazi sam, usred pustiwe. I wemu se učini, i kad je meju bliwima, da je meju strancima i nepoznancima.

Do wega tada dopiru glasovi izdaleka. Nerazgovetni, teški i tmasti glasovi i tek meju wima se

Драгомир Брајковић

КОМОВИ - ЦАРСТВО ЛЈЕПОТЕ

Дивили су се овој планини и писали о њој наши и страни путописци, пјесници, биолози, географи...

Има планина које имају своју душу, а то су оне планине које имају своју прошлост, своју пјесму, љепоту, историју, причу, судбину. А оно што остаје је та пјесма коју можете чути на друмовима, у аутобусима, кафани, далеко...

Сложена је у њој сва историја Комова, њена прошлост и садашњост, љубав, дјевојачка и момачка, судбина народа овога краја. Ту је створена и пјесма о слободи, која се овдје, у овим крајевима Поткомља, увијек дубље и фанатичније схватала него, можда, другдје.

Тако се рађала пјесма о слободи испод Комова. Љубав. Трајао живот. Одлазило се и пролазило, а пјесма остајала да се памти.

Планина Голија, Комови; пламен моје младости на којој испод њеног самог поднебља самују два гроба које је покрила трава. Нико их не одржава. Овдје нам кажу да су то партизански гробови. Но, не зна се, гроб је сам по себи туђина, сам по себи свој и ничији. Тако и ова два гроба самују на заравни испод Кома. Трају. Некад су чобани сажали рузмарин на гробовима, обиљежавајући и плијевећи вјечна станишта мртвих војника. Сад само их пјесма одржава и чува од заборавља.

Продужена људска жеља

Шта је то што је Комове издвојило пјесмом? Неки кажу да су то оне ливаде искићене цвијећем, љепотом извора, који имају чудне шуме, који маме за пјесму.

А кад Комови заиграју прије смираја бојама и жаморима, и кад их облије залазак сунца, свега изломљеног као по стаклу, уз шапутање извора и усни дјевојачких – ја знам да је то осмијех двоструко слободне земље, у ствари, планине која се поред брига радује свему:

«Комови трава мека,
Ту ме чека Васојевка».

Комови су продужена људска жеља и љепота. Висином и даљином, за пјесмом кад их гледаш, кад је небо читко а звијезде бистре, чини ти се да плавим небесима не можеш крај сагледати, онда ти се јави пјесма:

«У високом комском крају,
Успомене нек остају.
Нек се сјете, селе миле,
На Комове кад су биле».

На Комовима царује љепота. Његове горе откривамо по пјесми која отвара срце и душу: «Ој, дјевојко Милијана/Је си л' брала јаблана с Љубана/ Јеси л' воде с Маргарите пила? Јеси л' на Ком на планини била?» Комови су посебан свијет љепоте и тишине. Под бијелим небесима и усамљеним боровима.

Ништа на овој планини није празно. Сваки њен видик је испуњен, има пјесму, ријеч, љепоту, извор, шум, зов, јек и одјек. Погледај боље у њено лице, па читај. Запитано је. Чућеш глас пјесме, видјећеш љепоту којој се нећеш моћи отети. Пјесмом је све записано. Све што је било, да се не изгуби, заборави. Па и ти запјевај кад проћеш планином. Ако си понио своје очи и памет, застани мало. Што је то горе што твоје очи гледају, Је ли то стварност? Наш кратки пут на овој земљи био би још тежи да није пјесме, да није њене љепоте и туге која нас спасава. Тако бар каже ова пјесма:

«Ој Мојанска водо ледна,
Слађа си ми и од меда.
Са Мојана док сам пила,
Нијесам се лијечила.
Ко с' Мојана воду пије,
Потребан му лекар није.
Ој Мојанска водо ледна,
Пио бих те мјесто меда...»

«Здраво момче непознато»

Пјесме о Комовима носе снагу живота, љепоту израза. Већином су то жалне пјесме, спојене са лијепом, тугом за Комовима, њиховом тишином. Но, у тој тузи има ведрине, живота, наде, има исконске снаге да се истраје и живи. Све ове пјесме су својеврсно свједочанство о времену у коме су сусрети са вољеним бићем били ријетки и кратки, некад и сурови, а дјевојачке чежње и самоће дуге.

«Комовима пасла стада,
Чувала их бјела Рада.
Отуд иде момче младо,
Па јој вели: «Здраво Радо».
Она њему вели на то:
«Здраво, момче непознато»
Отку Радо, откуд злато,
Откуд сам ти непознато?»

Чувени по љепоти: КОМОВИ

(Ратко Делетић: Комови у пјесми и причи)

“Небо Богу, цару сва земља, а Васојевићи од Ножице до Љешнице навијек и амин”.

Тако су параграфом 27 Васојевићког закона (Мојсијев закон) регулисане границе Васојевића.

Васојевићко племе носи са собом памћење о славном Српском царству и његовим светињама, о славним српским јунацима и посленицима на подручју вјере, просвећивања и културе уопште.

Ђурђеви ступови су били сједиште најстаријих српских епископија, за које су својим дјелом везани Стефан Немања и Свети Сава.

Овај споменик подсећа сваког Васојевића на његову историју, тако да су црква и историјске успомене јачали Васојевиће да сачувају своју самобитност и слободу. Познато је да су Игуман Мојсије Зечевић и Миљан Вуков припојили Васојевиће држави Црној Гори, а коначно и Доњи Васојевићи 1912. године су ослобођени у Балканским ратовима и припојени Горњим Васојевићима, односно Црној Гори.

Данас, 2001. године, се и даље Васојевићи простиру од Ножице до Љешнице, али издјељени у пет општина и то: Матица Лијева Ријека припала је Подгорици, Матешеве са околином Колашину, један део Васојевића припада општини Плаво, и васојевићке општине Андријевица и Беране, у којима живе не само Васојевићи, него и други Срби и Црногорци, а у Беранама и Плаву муслимани који су поријеклом Срби.

Није нам намера да дајемо историјски приказ дељења Васојевића, али је чињеница да су Васојевићи географски и природно благостање које је без разлога економски неразвијено подручје.

Удружење Васојевића и овог пута апелује на све Васојевиће који живе у Црној Гори, у Србији, односно у заједничкој држави Савезној Републици Југославији, да својим активностима подрже развој Васојевића у целини, а пре свега је неопходна изградња васојевићке магистрале.

Удружење Васојевића својим активностима се опредељује и даје допринос јачању заједничке државе Србије и Црне Горе.

Мишљења смо, да Васојевићи гдје год живе треба да дају прави допринос јединству Српске цркве, српског језика, српске културе и умјетности, јер су им то у аманет оставили преци, а потомци не би смјели да изневере своје претке и своје светиње.

Федерација Србије и Црне Горе даје прави допринос развоју Југоисточне Европе и укључивању у Европску Унију.

Велики број Васојевића и Црногораца живи у Србији, а рачуна се да само држављана Црне Горе има у Србији од седамстотина хиљада до милион, који сада, по садашњем закону о референдуму немају право да гласају о статусу Републике Црне Горе и мишљења смо, да то право треба нама браћа у Црној Гори и Скупштина Црне Горе да им омогуће.

Зато, данас, 2001. године, кад слаavimo славу Св. Архангела Михаила, поручујемо да смо за заједничку државу Србије и Црне Горе, и да би била велика историјска неправда да границе одвоје Васојевиће у Васојевићима и Васојевиће у Београду и Србији, као и Црногорце у Црној Гори, одвојити од Црногораца који живе у Београду и Србији.

Ко може да одвоји брата од брата? Ко може да раздвоји породице, братства, племена и ко може да одлучује у име дјецe о родитељима, ђедовима, прађедовима и својим огњиштима? Не може нико други, него само онај који је тамо рођен, који има своју кућу, огњиште и светиње.

Желећи Вам срећну славу Васојевићи, желимо Вам мир, срећу и здравље и радост породици.

СРЕЋНА СЛАВА Св. АРХАНГЕЛ МИХАИЛО ВАСОЈЕВИЋИ!

Београд, 2001. године - Удружење Васојевића